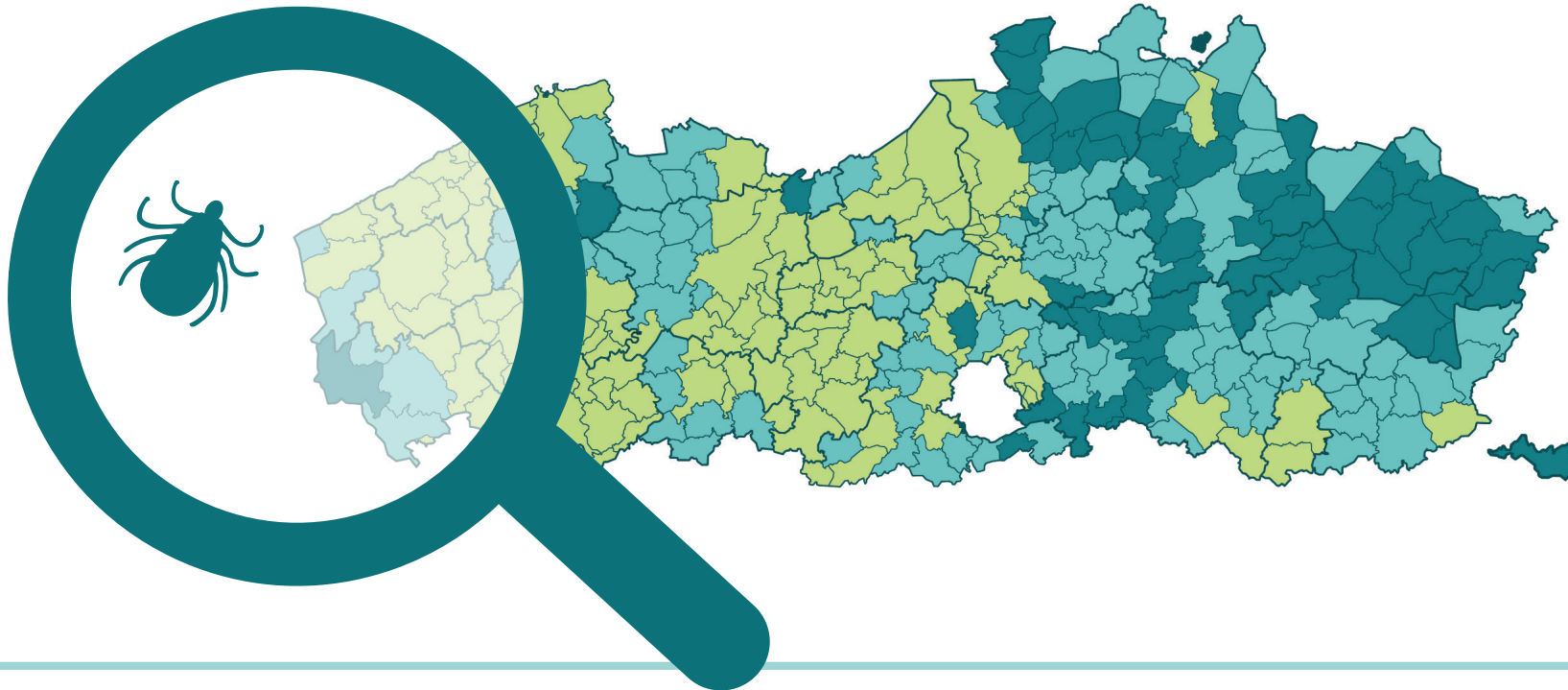

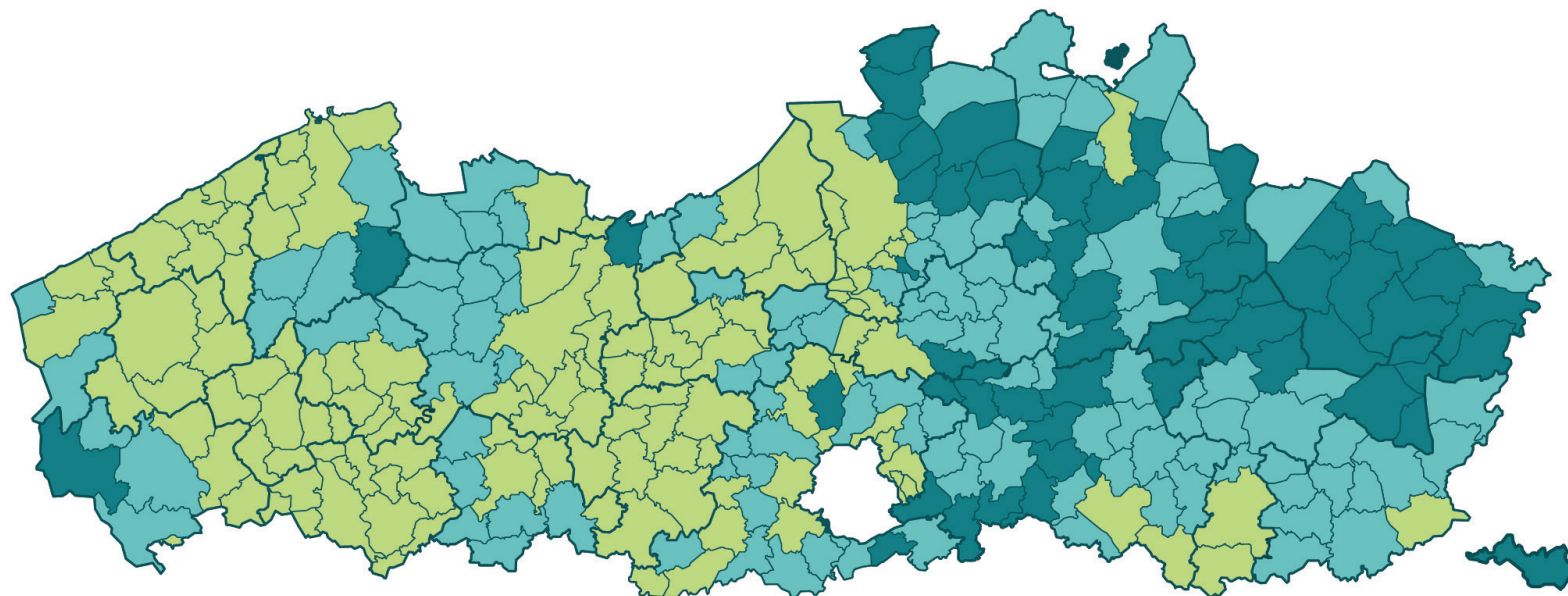
TEKENRISICOKAART VLAANDEREN

Gemeentelijke risicokaart voor tekenbeten
Informatiefiches met preventiemaatregelen

Vlaanderen
is zorg

TEKENRISICOKAART VLAANDEREN

Risicoklasse tekenbeten

RISICOKLASSE 1: GEMIDDELD RISICO

RISICOKLASSE 2: MATIG VERHOOGD RISICO

RISICOKLASSE 3: STERK VERHOOGD RISICO

Vlaanderen
is zorg

HANDLEIDING: TEKENRISICOKAART - INFORMATIEFICHES MET PREVENTIEMAATREGELEN

De meeste tekenbeten worden opgelopen in een straal van 10km van de woonplaats¹. **Lokale maatregelen** kunnen helpen om het **risico op tekenbeten in jouw gemeente te verminderen**. Om dit te ondersteunen werd er een gemeentelijke tekenrisicokaart opgesteld op basis van bestaande surveillancegegevens van tekenbeten in België in combinatie met omgevingsfactoren².

Hoe ga je als gemeentebestuur aan de slag met deze tekenrisicokaart en bijhorende informatiefiches?

1. De risicokaart kan online geconsulteerd worden op: www.tekenbeten.be/tekenrisicokaart. Op deze tekenrisicokaart worden de Vlaamse hoofdgemeenten verdeeld in 3 risicoklassen met betrekking tot het plaatselijke risico op tekenbeten:

RISICOKLASSE 1: GEMIDDELD RISICO

RISICOKLASSE 2: MATIG VERHOOGD RISICO

RISICOKLASSE 3: STERK VERHOOGD RISICO

- 2.** Voor elke risicoklasse is er een beslissingsboom beschikbaar waarbij verwezen wordt naar informatiefiches met preventiemaatregelen rond publiekscommunicatie, tuinen, publieke en recreatieve gebieden en gemeentelijke groendienst. Campagnemateriaal kan je vinden op www.tekenbeten.be/gratis-campagnemateriaal-voor-organisaties.
- 3.** Voor verdere duiding van het gebruik van de tekenrisicokaart en bijhorende fiches kan je terecht bij de medisch milieukundigen van de Logo's (www.vlaamse-logos.be). Zij helpen je graag verder.

¹ *Rapporten TekenNet Sciensano.* ² *Rapport Tekenrisicokaart Vlaanderen. Tersago et al., 2019*

MAATREGELEN

RISICOKLASSE 3: STERK VERHOOGD RISICO

BESLISSINGSBOOM PUBLIEKSCOMMUNICATIE

FICHE C3.1: Ondersteun de campagne 'Wees niet gek. Doe de tekencheck.'

MAATREGELEN TUINEN

FICHE T3.1: Voorkom teken bij jouw huisdier

FICHE T3.2: Neem maatregelen om direct contact met teken te beperken

FICHE T3.3: Maak je tuin minder aantrekkelijk voor reeën

FICHE T3.4: Neem extra maatregelen om gastheren te weren

MAATREGELEN PUBLIEKE EN RECREATIEVE GEBIEDEN

FICHE P3.1: Neem beheersmaatregelen om direct contact met teken te beperken

FICHE P3.2: Richt het gebied doordacht in

FICHE P3.3: Maak het gebied minder aantrekkelijk voor reeën

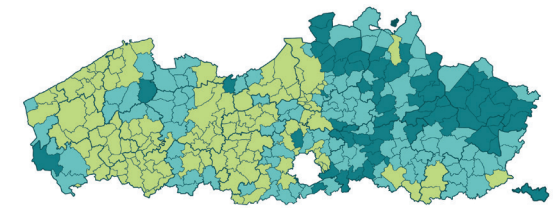
FICHE P3.4: Neem extra maatregelen om gastheren te weren

MAATREGELEN GEMEENTELIJKE GROENDIENST

FICHE G3.1: Stel een tekenpreventieplan op

TEKENRISICOKAART VLAANDEREN

RISICOKLASSE 3: STERK VERHOOGD RISICO

PUBLIEKSCOMMUNICATIE

Ondersteun de campagne
'Wees niet gek. Doe de tekencheck.'
FICHE C3.1

TUINEN

Tuinen (on)rechtstreeks verbonden met groen-, natuur-, park- of bosgebied met een grote diversiteit aan beplanting en/of aanwezigheid van wilde dieren die een gastheer zijn voor teken*.

JA

NEE

Dagelijks gebruik door minstens één of meerdere personen.

Voorkom teken bij jouw huisdier.
FICHE T3.1

JA

NEE

Voorkom teken bij jouw huisdier.
FICHE T3.1

Neem maatregelen om direct contact met teken te beperken.
FICHE T3.2

Maak je tuin minder aantrekkelijk voor reeën.
FICHE T3.3

Neem extra maatregelen om gastheren te weren.
FICHE T3.4

Voorkom teken bij jouw huisdier.
FICHE T3.1

Maak je tuin minder aantrekkelijk voor reeën.
FICHE T3.3

PUBLIEKE EN RECREATIEVE GEBIEDEN

Publieke en recreatieve gebieden die groen-, natuur-, park- of bosgebied zijn met een grote diversiteit aan beplanting en/of aanwezigheid van wilde dieren die een gastheer zijn voor teken*.

JA

NEE

dagelijks gebruik door minstens één of meerdere personen.

Publieke gebieden (on)rechtstreeks verbonden met groen-, natuur-, park- of bosgebied met een grote diversiteit aan beplanting en/of aanwezigheid van wilde dieren die dieren die een gastheer zijn voor teken*.

JA

NEE

NEE

JA

Geen actie vereist.

Neem beheersmaatregelen om direct contact met teken te beperken.
FICHE P3.1

Richt het gebied doordacht in.
FICHE P3.2

dagelijks gebruik door minstens één of meerdere personen.

NEE

JA

Maak het gebied minder aantrekkelijk voor reeën.
FICHE P3.3

Maak het gebied minder aantrekkelijk voor reeën
FICHE P3.3

Neem beheersmaatregelen om direct contact met teken te beperken.
FICHE P3.1

Neem extra maatregelen om gastheren te weren.
FICHE P3.4

GEMEENTELIJKE GROENDIENST

Stel een tekenpreventieplan op.
FICHE G3.1

Gebruik de TekenNet-app voor registratie van tekenbeten en het instellen van reminders
(www.tekennet.be)

ONDERSTEUN DE CAMPAGNE

‘Wees niet gek. Doe de tekencheck.’

- ✓ **Communiqueer** naar de algemene bevolking én naar risicogroepen (scholen, jeugdverenigingen, wandelclubs, natuurverenigingen,...)
- ✓ **Plaats algemene informatieborden** tekenbeten aan ingang, parking of infocentrum van **publieke en recreatieve gebieden**
- ✓ Voor **ondersteuning** contacteer het Logo uit uw regio (www.vlaamse-logos.be)

MATERIALEN BESCHIKBAAR OP WWW.TEKENBETEN.BE

- Algemeen informatiebord tekenbeten (zelf af te printen door gemeente met integratie eigen logo)
- Fiches met beheertips voor tuinen, publieke en recreatieve gebieden
- Tekenpreventieplan voor gemeentelijke groendiensten
- Artikel ‘tekenpreventie in de tuin’ voor opname in het gemeentelijk infoblad
- Campagnematerialen (zolang de voorraad strekt): folder, affiche, tekengids, scheurblok en tekenkaart

MAATREGELLEN TUINEN

RISICOKLASSE 3: STERK VERHOOGD RISICO

FICHE T3.1: Voorkom teken bij jouw huisdier

FICHE T3.2: Neem maatregelen om direct contact met teken te beperken

FICHE T3.3: Maak je tuin minder aantrekkelijk voor reeën

FICHE T3.4: Neem extra maatregelen om gastheren te weren

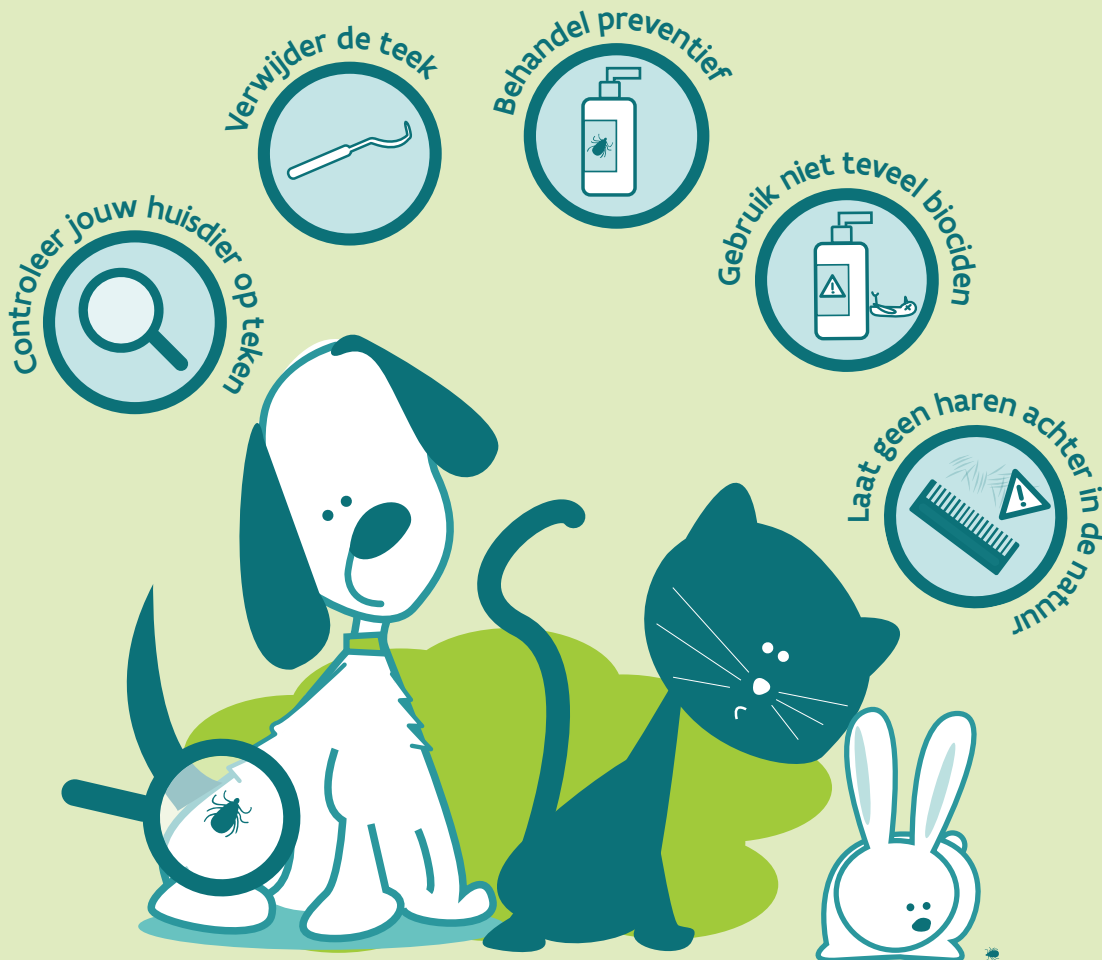

MAATREGELEN TUINEN

FICHE
T3.1

VOORKOM TEKEN BIJ JOUW HUIDDIER

Huisdieren kunnen teken naar je toe brengen

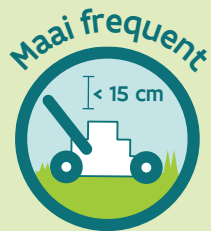
- ✓ **CONTROLEER** jouw huisdier in het tekenseizoen **elke dag** op teken.
- ✓ **VERWIJDER** de teek op een correcte manier en **in één beweging**. Gebruik een geschikte tekenverwijderaar.
- ✓ In het tekenseizoen kan je **preventief** je hond of kat **behandelen** tegen teken. Je huisdier kan immers de teek in huis brengen en helaas ook een ziekte oplopen. Je kan dit combineren met de vlooienpreventie. Raadpleeg hiervoor je dierenarts.
- ✓ **Gebruik niet meer teken en/of vlooienmiddel dan nodig**. Recent onderzoek toont aan dat hoge concentraties van deze biociden worden teruggevonden in dode mezenjongen. Ze raken hiermee besmet doordat haren van huisdieren als nestmateriaal gebruikt worden. Haren van behandelde huisdieren bevatten deze producten. **Laat daarom geen haren van je huisdier achter in je tuin of natuur na het kammen**.

www.tekenbeten.be

MAATREGELEN TUINEN

FICHE
T3.2

NEEM MAATREGELEN OM CONTACT MET TEKEN TE BEPERKEN

Biodiversiteit is belangrijk. Beperk onderstaande maatregelen enkel tot veel gebruikte plaatsen in jouw tuin.

- ✓ Zet **speeltuigen** zoals schommels en zandbakken **niet naast borders met hoge planten.**
- ✓ **Maai gras frequent en kort** (< 15cm) op plaatsen waar je vaak speelt, eet, ...
- ✓ **Trim overhangende planten** over paden en speelgras.
- ✓ Verwijder **afgefallen bladeren** na de winter.
- ✓ Gebruik een **droge border** (50 tot 100 cm breed) om wilde begroeiing af te grenzen van frequent bezochte plaatsen (paden, moestuin, speeltuigen,...).

Voorbeelden van materiaal voor droge borders: zand, schelpen, gravel, eventueel matten rond en onder speeltuigen.

- ✓ Gebruik **planten die goed groeien op een droge ondergrond** en die weinig water nodig hebben.

MAATREGELEN TUINEN

FICHE
T3.3

MAAK JE TUIN MINDER AANTREKKELIJK VOOR REEËN

- ✓ **Reeën zijn de ideale gastheer voor teken.** Via reeën worden teken verspreid in de natuur én in jouw tuin.
- ✓ Heb je veel **overlast** van teken in jouw tuin? **Vermijd** dan planten die reeën aantrekkelijk en lekker vinden in de **veel gebruikte delen** van de tuin.

Nieuwe beplanting: Welke planten vermijd je best?

- Appelbomen
- Rozen
- Perenbomen
- Aardbeien
- Pruimenbomen
- Lijsterbes
- Abrikozenstruiken
- Vrouwenmantel
- Meidoorn
- Krentenboompje

www.tekenbeten.be

MAATREGELN TUINEN

FICHE
T3.4

NEEM EXTRA MAATREGELN OM GASTHEREN TE WEREN

✓ **Reëen en knaagdieren zijn de ideale gastheren voor teken.** Via deze gastheren worden teken **verspreid** in jouw tuin. Een **aantal extra maatregelen** kan er voor zorgen dat er minder gastheren in jouw tuin komen en waardoor de overlast van teken kan beperkt worden. **Neem deze maatregelen enkel en alleen wanneer de overlast van teken erg groot is:**

- **Houtstapels of stenen muurtjes** zijn een ideale schuilplaats voor knaagdieren. Vermijd deze in de nabijheid van veel gebruikte plaatsen in de tuin.
- Gooi **geen voedselresten of graantjes** op de grond in de tuin. Zij trekken knaagdieren aan. Een voederplank of vetbol kan je wel gebruiken.
- Zijn er veel reëen in de buurt? **Overweeg een afsluiting van minimaal 1,80 meter hoog.**

www.tekenbeten.be

MAATREGELLEN PUBLIEKE EN RECREATIEVE GEBIEDEN

RISICOKLASSE 3: STERK VERHOOGD RISICO

FICHE P3.1: Neem beheersmaatregelen om direct contact met teken te beperken

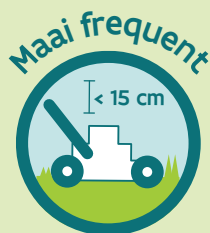
FICHE P3.2: Richt het gebied doordacht in

FICHE P3.3: Maak het gebied minder aantrekkelijk voor reeën

FICHE P3.4: Neem extra maatregelen om gastheren te weren

NEEM BEHEERSMAATREGELEN OM DIRECT CONTACT MET TEKEN TE BEPERKEN

Biodiversiteit is belangrijk. Beperk onderstaande maatregelen enkel tot veel gebruikte of speciaal aangeduide zones in het gebied.

- ✓ Zet **speeltuigen, rustbanken en picknicktafels** niet dichtbij borders met hoge planten of heggen.
- ✓ **Vermijd overhangende planten** over paden en hou gras van speel-, picknick-, hondenlosloopzones en ligweiden kort en schraal, richt ze bij voorkeur in op de droogste plaatsen.
- ✓ **Gebruik een droge, lage border of zone om wilde begroeiing af te grenzen** van frequent bezochte plaatsen zoals rustbanken, picknickplaatsen, speeltuigen ...

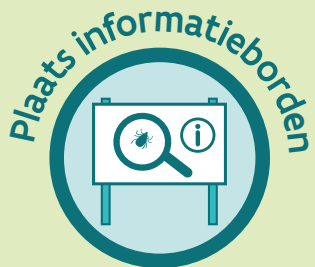

Voorbeelden van materiaal voor droge borders: zand, schelpen, gravel, eventueel matten rond en onder speeltuigen.

- ✓ Gebruik **planten die goed groeien op een droge ondergrond** en die weinig water nodig hebben.

RICHT HET GEBIED DOORDACHT IN

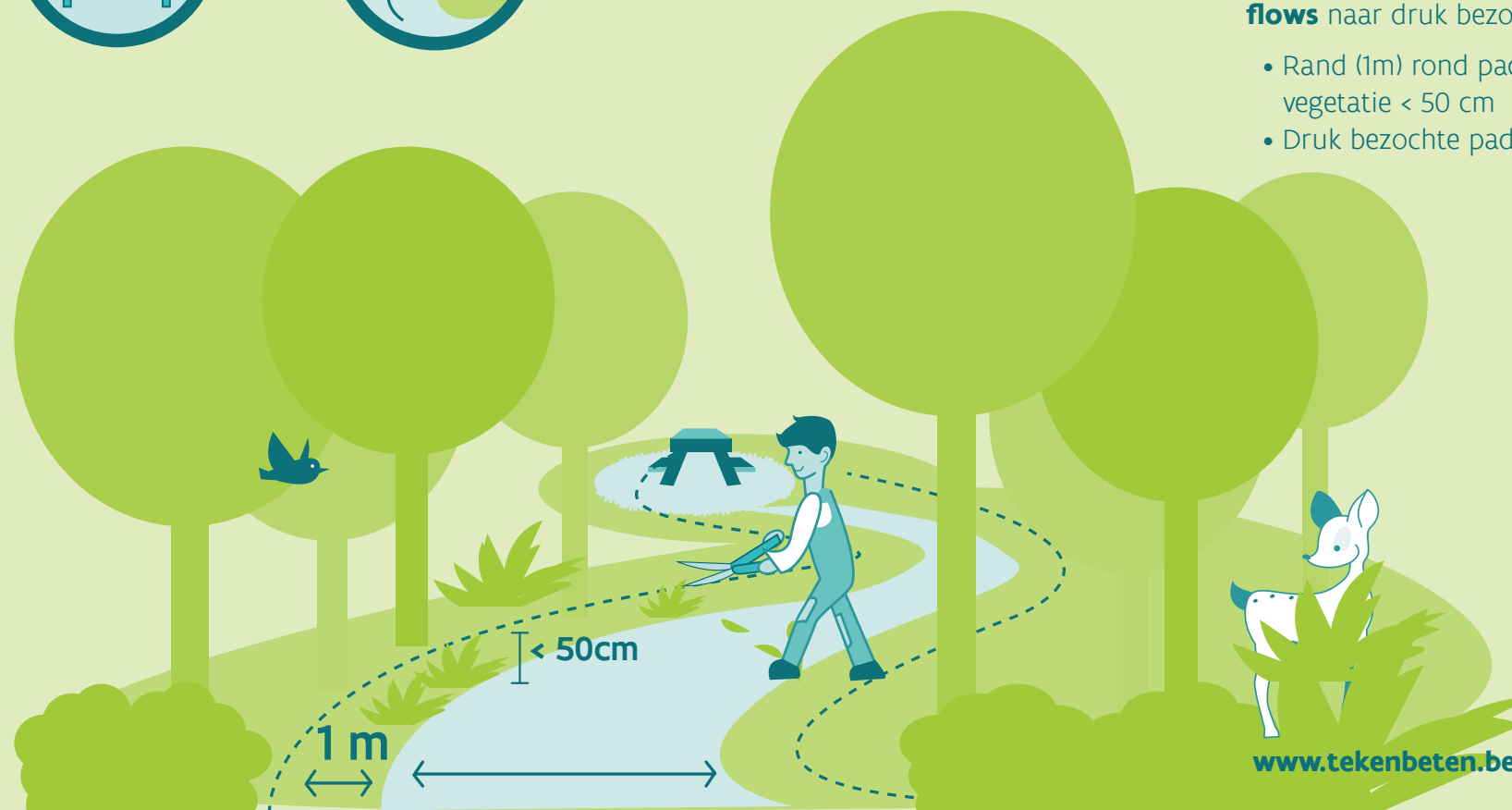

Biodiversiteit is belangrijk. Beperk onderstaande maatregelen enkel tot veel gebruikte of speciaal aangeduide zones in het gebied.

✓ Plaats algemene **INFORMATIEBORDEN** rond tekenbeten aan ingang, parking of infocentrum (www.tekenbeten.be).

✓ **Zorg voor zonatie** en **stuur zacht de vistor flows** naar druk bezochte paden, waarbij:

- Rand (1m) rond paden laag houden, vegetatie < 50 cm
- Druk bezochte paden breed houden

www.tekenbeten.be

MAAK HET GEBIED MINDER AANTREKKELIJK VOOR REEËN

- ✓ **Reeën zijn de ideale gastheer voor teken.** Via reeën worden teken verspreid in de natuur én in publieke zones.
- ✓ Heb je veel **overlast** van teken in het gebied? **Vermijd** dan planten die reeën aantrekkelijk en lekker vinden in de **veel gebruikte delen** van het gebied.

Nieuwe beplanting: Welke planten vermijd je best?

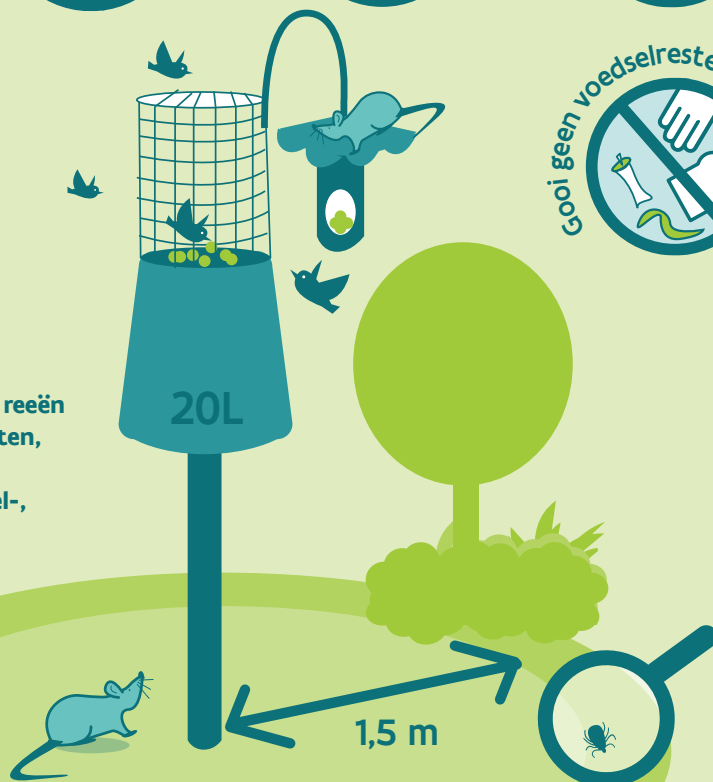

- Appelbomen
- Rozen
- Perenbomen
- Aardbeien
- Pruimenbomen
- Lijsterbes
- Abrikozenstruiken
- Vrouwenmantel
- Meidoorn
- Krentenboompje

NEEM EXTRA MAATREGELLEN OM GASTHEREN TE WEREN

Bij erg zware overlast door reeën en teken, en indien toegelaten, kan je een hoge omheining (1,80 m) plaatsen rond speel-, rust- en picknickzones of ligweides.

✓ **Reeën en knaagdieren zijn de ideale gastheren voor teken.** Via deze gastheren worden teken **verspreid**. Een **aantal extra maatregelen** kan er voor zorgen dat er minder gastheren aanwezig zijn en waardoor de overlast van teken kan beperkt worden. **Neem deze maatregelen enkel en alleen wanneer de overlast van teken erg groot is:**

- **Vermijd houtstapels, takkenrillen of steenhopen en stapelmuurtjes** in de buurt van frequent bezochte plaatsen en ontspanningsinfrastructuur.
- Bij **erg zware overlast** door teken of knaagdieren kan een **algemeen voederverbod** de voorkeur genieten. Wil je bezoekers toch laten voederen, richt dan **een aparte vogelvoederplaats** in met voederplanken en vogelvoerders waar knaagdieren niet aan kunnen.

Algemene tips voor een geschikte vogelvoederplaats:

- Hou minstens 1,5 m afstand van hogere beplanting en hou het gras rondom de voederplaats kort.
- Zet de voederplaats op een paal
- Gebruik een omgekeerde emmer of kuip van minstens 20 liter
- Maak een kooi op de emmer met draadgaas van maximaal 4 x 4 cm.
- Scherm een hangende vogelvoederder af.

MAATREGELLEN GEMEENTELIJKE GROENDIENST

RISICOKLASSE 3: STERK VERHOOGD RISICO

FICHE G3.1: Stel een tekenpreventieplan op

STEL EEN TEKENPREVENTIEPLAN OP

Tekenpreventie wordt een routine

STAP 1: Stel een verantwoordelijke tekenpreventie aan

STAP 2: Informeer werknemers jaarlijks

STAP 3: Stel een doordacht tekenpreventieplan op

STAP 4: Stel een tekenpreventiekaart op

Alle stappen staan omschreven in de leidraad 'Tekenpreventieplan, een leidraad voor gemeentelijke groendiensten' (www.tekenbeten.be/tekenrisicokaart)

Volg de adviezen rond persoonlijke bescherming:

- ✓ **VERMIJD TEKENBETEN**
- ✓ **CONTROLEER DAGELIJKS**
- ✓ **VERWIJDER EEN TEEK CORRECT**
- ✓ **VOLG DE SYMPTOMEN OP**

Hang de lijst met preventiemaatregelen op een zichtbare plaats voor de werknemers!